

Ткач О. О., студент,
Юридичний факультет, Чорноморський національний
університет ім. Петра Могили, м. Миколаїв
Науковий керівник: Коваль А. А., к.ю.н., доцент

КВАЛІФІКАЦІЯ ЗЛОЧИНУ ЗА СТАТТЕЮ 286 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

Кваліфікація злочинів є основоположною, фундаментальною, центральною, стрижневою частиною, ядром застосування кримінального закону в слідчій та судовій практиці [1, с. 10]. У кваліфікації злочину обумовлений принцип індивідуалізації відповідальності особи за конкретне, регламентоване кримінальним законом діяння. Як наслідок, правильна кваліфікація забезпечує законність судових рішень.

Особливість Розділу XI «Злочини проти безпеки руху та експлуатації транспорту» Кримінального кодексу України (далі – ККУ) полягає у тому, що деякі норми є бланкетними, тобто передбачають звернення до інших нормативно-правових актів, що може як забезпечити безперечність кваліфікації, так і викликати ускладнення у застосуванні правової норми. Серед складів злочину даного розділу варто звернути увагу на ст. 286 ККУ «Порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особами, які керують транспортними засобами», оскільки, спираючись на дані Єдиного державного реєстру судових рішень, в Україні в період з 1 січня по 1 жовтня 2017 року було винесено більше двох тисяч вироків за даною статтею, що у порівнянні з іншими складами розділу XI є найбільшим показником.

Кваліфікація діяння за ст. 286 ККУ передбачає встановлення об'єкта, об'єктивної сторони, суб'єкта, суб'єктивної сторони, а також кваліфікуючих ознак діяння. Нормативною базою для правильної кваліфікації є передусім Кримінальний кодекс України, але крім нього необхідно звертатись до таких нормативно-правових актів: Закон України «Про автомобільний транспорт» від 5 квітня 2001 р., Закон України «Про дорожній рух» від 30 червня 1993 р., Правила дорожнього руху, затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 10 жовтня 2001 р. № 1306, Наказ Міністерства інфраструктури «Про затвердження Правил експлуатації колісних транспортних засобів» від 26 липня 2013 р. № 550, а також Постанови Пленуму Верховного суду України від 23 грудня 2005 р. № 14 та від 19 грудня 2008 р. № 18.

Основним безпосереднім об'єктом злочину є безпека руху і експлуатації автомобільного транспорту. Додатковим обов'язковим об'єктом даного злочину може виступати життя і здоров'я особи.

Об'єктивна сторона включає три обов'язкові ознаки: безпосереднє *порушення правил*; відповідні *наслідки* передбачені диспозицією статті; *причинний зв'язок* між порушенням і настанням наслідків. При встановленні причинного зв'язку необхідно враховувати дії (бездіяльність) не тільки особи, що керує транспортним засобом, але й неналежне поведіння інших учасників руху, що може виключати кримінальну відповідальність водія чи її пом'якшити.

Суб'єктом злочину є фізична осудна особа, що досягла 16-річного віку, яка керує транспортним засобом, незалежно від того, чи має вона на це право або особа, яка є інструктором в автошколі.

Щодо суб'єктивної сторони, то вона характеризується *необережною формою вини*. Сама ж дія або бездіяльність при порушенні правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту можуть бути як умисними, так і вчиненими з необережності [3, с. 318]. У зв'язку з вищенаведеним, слід при кваліфікації даного складу враховувати зазначені особливості даного складу злочину.

Запорукою можливості встановлення об'єктивної істини у справах про порушення правил безпеки дорожнього руху, притягнення до відповідальності винуватих осіб, забезпечення захисту прав та законних інтересів учасників ДТП є правильність і ретельність проведення огляду місця ДТП та якості фіксації слідової картини [2, с. 56]. Відповідно до інформації, отриманої від слідчих шляхом інтерв'ювання, у більше ніж 50 % випадків кваліфікування злочинів за ст. 286 у Херсонській та Миколаївській областях припускаються неточності у встановленні обставин та огляді місця події, що впливає на кваліфікацію, а саме: суб'єктивний характер даного кримінального правопорушення, індивідуалізацію діяння, а також встановлення зв'язку між причинами та наслідками. Проблема полягає у тому, що у більшості випадків при кваліфікації слідчі не здійснюють розмежування між порушенням правил дорожнього руху та правилами експлуатації транспорту. Це особливим чином виражається у характеристиці суб'єктивної сторони, коли ДТП було спричинено внаслідок наявності недоліків транспортного засобу, його невідповідності вимогам нормативно-правових актів, допущених водієм, тобто злочинна недбалість по відношенню до правил експлуатації транспорту. Навіть за таких обставин, переважна більшість постанов ґрунтується на порушенні

Правил дорожнього руху, тобто наявності злочинної самовпевненості або недбалості щодо дотримання цих правил.

Статистика, підведена Управлінням безпеки дорожнього руху за період з 1 січня по 31 серпня 2017 року, демонструє загальне збільшення ДТП у поточному періоді (102826 випадки), порівняно із минулим періодом (94391 випадки) [4]. Такі дані зумовлюють необхідність удосконалення процесу кваліфікації кримінальних правопорушень, передбачених ст. 286 ККУ, оскільки правильна кваліфікація – запорука дотримання прав і свобод особи.

Література

1. Гаухман Л. Д. Квалификация преступлений: закон, теория, практика. – М.: АО «Центр ЮрИнфоР», 2001. – 316 с.
2. Діяльність Державної автомобільної інспекції як підрозділу органу дізнання: навч. посіб. / Т. І. Биркович, В. В. Введенська, В. А. Грабельников та ін. – Донецьк: Вид-во «Ноулідж», 2011. – 246 с.
3. Кримінальне право України: Особлива частина: підруч. / М. І. Бажанов, Ю. В. Баулін, В. І. Борисов та ін.; за ред. проф. М. І. Бажанова, В. В. Сташиса, В. Я. Тація. – 2 вид., перероб. і доп. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 544 с.
4. Статистика ДТП за період з 01.01.2017 по 31.08.2017 / Управління безпеки дорожнього руху ДПД НПУ. URL: http://www.sai.gov.ua/uploads/filemanager/file/dtp08_2017.pdf

УДК 343.222:343.346.5 (477) (043.2)

Тульчевська М. М., Котова О. Д., студентки,
Юридичний факультет, Чорноморський національний
університет ім. Петра Могили, м. Миколаїв
Науковий керівник: Коваль А. А., к.ю.н., доцент

ДО ПИТАННЯ ЩОДО КРИМІНАЛІЗАЦІЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА КЕРУВАННЯ АВТОТРАНСПОРТОМ У СТАНІ АЛКОГОЛЬНОГО СП'ЯНІННЯ В АСПЕКТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Життя є одним із найважливіших природних благ людини. Конституція України закріплює норму, згідно якої людина, її життя та здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Обравши шлях незалежного розвитку, і закріпивши це в Конституції, Україна підтвердила своє прагнення розвивати і зміцнювати демократичну, соціальну, правову державу, одним із основних принципів якої є забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Підтвердженням цього стала ратифікація нашою державою Європейської Конвенції про захист